
ГЛАВА 1 – СВОБОДНО ДВИЖЕНИЕ НА СТОКИ

ИСТОРИЯ И ПРИНЦИПИ

Свободното движение на стоки е един от крайъгълните камъни на вътрешния пазар. Принципът за свободното движение на стоки изисква обща регулативна рамка, гарантираща свободното придвижване на продуктите от една част на Съюза към друга по същия начин, по който това става в границите на отделните държави. Това означава, че основните технически стандарти, сертифицирането на продуктите и метрологичните дефиниции трябва да бъдат управлявани от правила, установени на европейско ниво. Всъщност правилата, управляващи тези аспекти, могат най-просто да бъдат разделени на две основни групи: продукти, за които са приети общи хармонизирани стандарти и продукти, за които няма хармонизирани стандарти. Така в по-голямата си част достиженията на правото на Европейския съюз (acquis), предмет на настоящата глава, са разделени на "хармонизирани" и "не-хармонизирани" области.

За продуктите от не-хармонизираната област водещ е принципът, че ако един продукт може да бъде законно продаден на пазара на една държава от съюза, то той може да бъде продаван във всички държави от Съюза. Съществуват редица конкретни изключения от това базово правило, но тези изключения са с ограничен обхват и са описани в Членове 28 до 30 от Договора за Европейската общност. Тези членове от Договора забраняват на държавите-членки да прилагат количествени ограничения върху вноса и износа на всички стоки, като се изключат от посочените ограничени изключения. При тълкуването на термина количествени ограничения принципът се прилага във всички мерки с еквивалентен ефект. Подобни мерки включват и разработените за промоция на национална продукция посредством преференции или чрез налагането на технически изисквания в добавка към приетите изисквания за продуктите, обхванати от хармонизираното европейско законодателство. Европейското законодателство, управляващо правилата за обществени поръчки, е също предмет на тази глава.

Хармонизираното европейско законодателство за продукти включва законодателство, обхващащо органите за оценка на съответствието, акредитационните органи, стандартизацията и наблюдението на пазара. Тези административни структури осигуряват рамката на "новия подход" към европейския продуктов закон. По същество този нов подход към хармонизираното продуктово законодателство се основава на принципа на само-сертификация и презумпцията за съответствие с хармонизираните стандарти. Хоризонталните административни структури, необходими за функционирането на този подход, изискват значителна промяна в административното поведение в посока оттегляне от предварителното оторизиране към серия от процедури за контрол и наблюдение.

Същевременно редица директиви на стария подход, обхващащи широк спектър от продуктови групи като фармацевтични, хранителни и превозни средства, остават в сила. Тези директиви изискват създаването на структури за сертифициране и оторизиране, които да администрират европейското законодателство.

Разпоредбите за свободно движение на стоки се отнасят еднакво за индустриалните и селскостопанските продукти, произвеждани от държавите-членки, както и за стоките, внесени от трети страни на територията на Общността.

ПОДГОТОВКА ЗА ЧЛЕНСТВО

Без пълното прилагане на законодателството на Европейския съюз в тази област от първия ден на присъединяването вътрешният пазар няма да функционира безпрепятствено. Поради това Европейският съюз очаква страните-кандидатки да приложат достиженията на правото на ЕС (*acquis*) в тази глава най-късно до датата на присъединяване.

Прилагането на сложното на места законодателство на Европейския съюз за стоките представлява огромно предизвикателство пред страните-кандидатки. Важно е административният капацитет на страните-кандидатки да отговори на това предизвикателство преди датата на присъединяване.

Освен транспонирането на европейското законодателство в тази област в националното законодателство, страните-кандидатки трябва да създадат административната рамка, необходима за осигуряване на прилагането на това законодателство. В много случаи това изисква цялостна реформа както на продуктовото законодателство, така и на административната традиция, основана на национални предпочитания и контрол. По тази причина по време на преговорите по тази глава Европейският съюз поиска и надеждни ангажименти относно административния капацитет.

След старта на преговорите по Глава 1 "Свободно движение на стоки" България значително напредна в областта на хармонизиране на законодателството. Постигнат беше напредък и по отношение на хармонизацията и прилагането на законодателството, което въвежда директивите от вече споменатия стар подход в сектори като храни, химикали, фармацевтични продукти, козметични продукти, измервателни уреди, моторни превозни средства, текстил и др., и нов подход в сектори като машини, газови уредби, играчки, строителни продукти, медицинска техника и медицински изделия, асансьори и др.

Старият подход определя доста конкретно изискванията към продуктите, докато при новия подход се определят общи цели за постигане на безопасност, а конкретните параметри са посочени в стандарти. Те са доброволни и законодателството позволява на производителя да използва и други начини, за да докаже, че продуктът му отговаря на общите изисквания за безопасност. Тази възможност важи и за нови продукти, за които още не са приети стандарти, като по този начин не се пречи на тяхното излизане на пазара, както и въвеждането на нови технологии.

Законът за храните създаде общата рамка. Към него се приемат множество наредби, които въвеждат всяка една от директивите, чиято цел е осигуряване на система за безопасност на храните. Законът определя т. нар. хоризонтални изисквания към храните – етикиране, означаване на партидата, използване на добавки, допустими нива на замърсители, опаковки, хигиенни изисквания към производството на храни. Към закона има също изисквания за добра производствена практика и т. нар. системи за контрол на критичните точки в производството, т. е. на онези места в производствения процес, където може да се получи замърсяване. В такива случаи производителят трябва да има възможност да спре производството и да изтегли замърсения продукт, а не това да става в края на производствената линия.

Законът за автомобилните превози е в сила от 17 септември 1999 г. Към Закона за движение по пътищата са приети подзаконовни актове, които засягат моторните превозни средства. Те ще влязат в сила до края на 2005 г.

Законът за лекарствените средства и аптеките в хуманната медицина беше приет през 1995 г. и досега е претърпял четири изменения и допълнения – през 1998, 1999, 2000 и 2002 г. Към него са приети 32 подзаконовни акта с цел да се постигне по-висока степен на съответствие с европейското законодателство в тази област. Тези актове въвеждат повечето от разпоредбите, свързани с

регистрацията, изпитването, производството, продажбата, рекламата и съхраняването на лекарствата, както и защитата на данни при заявяване за пускане на пазара на лекарствени средства (data exclusivity), за да се гарантира тяхното качество, безопасност и ефективност. Наредбата за изискванията към козметичните продукти влезе в сила на 6 юли 2003 г. Законът за измерванията претърпя изменения, чрез които бяха въведени задължителните единици на величините от системата SI.

Законът за техническите изисквания към продукти беше променен и допълнен съобразно изискванията на директивите за електрически риск и електрическо оборудване. С подзаконови актове са въведени директивите на ЕС за машини, асансьори, газови уредби, съдове под налягане, строителни елементи и плавателни съдове за отдиш.

Наредбата за радиосъоръженията и крайните далекосъобщителни устройства влезе в сила на 16 август 2002 г.

Наредбата за съществените изисквания и оценяване на съответствието на играчки е изцяло хармонизирана и е в сила от 14 юли 2002 г.

Наредбата за съществените изисквания и оценяването на съответствията на асансьори е изцяло хармонизирана и ще влезе в сила на 15 декември 2003 г.

Наредбата за съществените изисквания и оценяване съответствието на лични предпазни средства ще влезе в сила на 15 декември 2003 г.

Наредбата за съществените изисквания и оценяване на съответствието на газовите уреди влезе в сила на 12 август 2001 г.

Наредбата за съществените изисквания и оценяване съответствието на строителните продукти беше приета на 26 октомври 2000 г.

Наредбата за съществените изисквания и оценяване на съответствието на плавателните съдове за отдиш влезе в сила на 12 ноември 2001 г. и претърпя изменения през 2002 г.

Наредбата за етикетиране на продукти от кристални стъкла влезе в сила на 1 януари 2002 г.

Наредбата за етикетирането и наименованията на текстилните продукти влезе в сила на 1 януари 2003 г.

Наредбата за означаване на вида на материалите, използвани в основните части на обувките беше приета на основание на Закона за защита на потребителите и за правилата за търговия и влезе в сила на 1 януари 2002 г.

Законът за националната стандартизация е в сила от 5 април 2002 г. и с последните си изменения създава правна основа за преход от задължителни към доброволни стандарти. Законът урежда също дейността по разработването, одобряването, публикуването и разпространяването на българските стандарти и определя Българския институт по стандартизация (БИС) за национален орган по стандартизацията.

Законът за обществените поръчки беше приет през 1999 г. и претърпя последни изменения и допълнения през април 2002 г.

С въвеждането на правилата от Глава 1 българските граждани ще имат достъп до стоки с по-високо качество поради по-високите, европейски стандарти на производство.

Първото, което трябва да направят българските производители, е да проверят дали продуктите им, а в някои случаи и условията на производството, отговарят на изискванията на приетото законодателство. Това е необходимо условие въобще за присъствие на пазара. То се отнася и за вносителите, защото изискванията се прилагат за всички продукти, които се пускат на пазара. Това ще доведе до по-голяма конкурентноспособност и търсене на българската продукция.

Предлаганите стоки ще имат по-високо качество, от което ще спечелят потребителите. Ще се стимулира допълнително износът и ще се развие вътрешният пазар, което означава по-голям икономически растеж и повече нови работни места.

Населението на днешните страни-членки на ЕС е 380 млн. души. След разширяването единният вътрешен пазар ще обхване 500 млн. души, с което ще се превърне в най-големия вътрешен пазар в света.

Нарастването на вътрешния пазар ще бъде една от основните предпоставки за икономически растеж и за реализиране на Лисабонската стратегия на ЕС, чиято основна цел до 2010 г. е: "ЕС да се превърне в най-динамичната и конкурентноспособна световна икономика, основана на знанието и способна да генерира устойчив икономически растеж с повече и по-атрактивни работни места и подобро социално сближаване".

Преговорите за членство

Главата е затворена с 10 държави и временно затворена с България и Румъния. Европейският съюз прие преходни периоди, касаещи подновяването на пазарната оторизация за фармацевтични продукти с пет държави и за медицинска апаратура с една държава.

България

- Главата отворена: май 2001 г
- Състояние: временно затворена юни 2002 г

Румъния

- Главата отворена: март 2002 г
- Състояние: временно затворена през юни 2003 г
- Преходни периоди: няма

Кипър

- Главата отворена: юни 1999
- Състояние: затворена декември 2002 г (временно затворена ноември 2000 г)
- Преходни периоди:
 - Европейският съюз прие един преходен период, до 31 декември 2005 г, касаещо подновяването на пазарното оторизиране за фармацевтични продукти.

Република Чехия

- Главата отворена: юни 1999 г
- Състояние: затворена декември 2002 г (временно затворена през декември 1999 г)
- Преходни периоди: няма

Естония

- Главата отворена: юни 1999 г
- Състояние: затворена декември 2002 г (временно затворена през декември 2000 г)
- Преходни периоди: няма

Унгария

- Главата отворена: юни 1999 г
- Състояние: затворена декември 2002 г (временно затворена през май 2001 г)
- Преходни периоди: няма

Латвия

- Главата отворена: март 2001 г
- Състояние: затворена декември 2002 г (временно затворена през март 2001 г)
- Преходни периоди: няма

Литва

- Главата отворена: май 2001 г
- Състояние: затворена декември 2002 г (временно затворена през май 2001 г)
- Преходни периоди:
 - Европейският съюз прие един преходен период, до 1 януари 2007 г, касаещо подновяването на пазарното оторизиране за фармацевтични продукти.

Малта

- Главата отворена: май 2001 г
- Състояние: затворена декември 2002 г (временно затворена през май 2001 г)
- Преходни периоди:
 - Европейският съюз прие един преходен период, до 31 декември 2006 г, касаещо подновяването на пазарното оторизиране за фармацевтични продукти. .

Полша

- Главата отворена: юни 1999 г
- Състояние: затворена декември 2002 г (временно затворена през март 2001 г)
- Преходни периоди:
 - Европейският съюз прие два преходни периода, до 31 декември 2008 г, касаещо подновяването на пазарното оторизиране за фармацевтични продукти и лицензите за медицинска апаратура,

издавани според настоящото полско законодателство, ще останат валидни до 31 декември 2005 г.

Словакия

- Главата отворена: март 2001 г
- Състояние: затворена декември 2002 г (временно затворена през март 2001 г)
- Преходни периоди: няма

Словения

- Главата отворена: юни 1999 г
- Състояние: затворена декември 2002 г (временно затворена през март 2001 г)
- Преходни периоди:
 - Европейският съюз прие един преходен период, до 31 декември 2007 г, касаещо подновяването на пазарното оторизиране за фармацевтични продукти.

Index

Chapter 1 : Обща информация.....	p. 1
Chapter 2 : България и Румъния.....	p. 5
Chapter 3 : Новите страни-членки.....	p. 6
Съдържание.....	p. 8